

Uppgift 2

Redogör kort för följande begrepp:

- 1) EU-rättens företräde
- 2) Direktivens spärrverkan
- 3) Estoppel effekt
- 4) Principen om direktivkonform tolkning
- 5) Direktivens horisontella direkta effekt

Uppgift 2: Svar

- 1) Principen om EU-rättens företräde härstammar från fallet Costa mot ENEL. I domen betonar EU-domstolen att europarätten har prioritet i förhållande till den nationella lagstiftningen. I normkonflikter bör europarätten ges företräde så, att motstridiga nationella normer inte får tillämpas. Slutsatsen från fallet är att gemenskapsrätten ska anses vara hierarkiskt högre och ska ges företräde gentemot den nationella rätten.
- 2) Direkt effekt är då unionsrätten ger upphov till rättigheter och skyldigheter som enskilda kan åberopa i domstol. För direktiv förutsätter direkt effekt att tidsfristen för implementering gått ut. Direktivens spärrverkan betyder att nationell lagstiftning som står i strid med direktivet får inte antas innan tidsfristen för implementering gått ut.
- 3) Direkt effekt av direktiv gäller dock inte så att en medlemsstat som inte implementerat direktivet skulle kunna åberopa den emot enskilda. Staten kan inte åberopa sin egen försummelse.
- 4) De nationella myndigheterna ska i enlighet med lojalitetsprincipen tolka och tillämpa nationell rätt och implementera lagstiftning enligt kraven som Europarätten uppställer. Tolkningseffekten gäller all EU-rätt, men är av speciellt betydelse för direktiven. Nationella domstolar är skyldiga att säkerställa att det aktuella direktivet ska ges full verkan och för att uppnå ett resultat som är förenligt med direktivets syfte, detta kallas indirekt effekt, man försöker alltså tolkningsvägen hitta fram till ett unionsrättsligt korrekt resultat även fast direktivet inte har direkt effekt, t.ex. då tidsfristen för implementering inte ännu har gått ut.
- 5) Direkt effekt är då unionsrätten ger upphov till rättigheter och skyldigheter som enskilda kan åberopa i domstol. Horisontell direkt effekt är då privatpersoner har möjlighet att åberopa en EU-rättslig norm med direkt effekt gentemot en annan privatperson. EU-domstolen har upprepade gånger slagit fast att direktiv inte kan ha horisontell direkt effekt, t.ex. i Marshall fallet. EU-domstolen kom dock i Küçükdeveci fallet fram till att om det handlar om att ge en princip direkt effekt, kan direkt horisontell effekt också bli gällande för direktiv. Men i dessa fall kan man tolka att det egentligen är rättsprincipen som får direkt effekt, inte direktivet. I Mangold fallet kom EU-domstolen fram till att direktiv kan få indirekt horisontell effekt genom primärrätten.

Uppgift 3

Redogör för skillnaderna mellan Europeiska rådet och Europeiska Unionens råd.

Uppgift 3: Svar

Europeiska rådet består av en stats- eller regeringschef från varje medlemsland. Det är viktigt att märka att Europeiska rådet alltså består av medlemsstaternas egna representanter. Den centrala primärrättsliga regleringen om Europeiska rådet är artikel 15 i fördraget om Europeiska Unionen (FEU). Europeiska rådets allmänna uppgift är enligt artikel 15.1 FEU att fastställa EU:s allmänna politiska riktlinjer. Europeiska rådet bestämmer om unionens politiska agenda. Europeiska rådet strävar till att jämka samman medlemsstaternas olika politiska prioriteringar och utveckla det politiska samarbetet mellan staterna. Europeiska rådet är den institution som gör politiska beslut på unionens högsta nivå. Ofta handlar det om känsliga frågor, även sådana som berör centrala drag i medlemsstaternas suveränitet. Sådana linjedragningar kan sällan göras på lägre nivå i unionen. Europeiska rådet är ett viktigt organ med mycket politisk makt, men det är inte lagstiftningsmakt.

Traditionellt har Europeiska rådet också haft en stor roll i ändringen av fördragen. Europeiska rådet fastställer EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik på basis av EU:s strategiska och militära intressen. Denna uppgift hör alltså inte till unionens egen självständiga kompetens, utan medlemsstaternas representanter har högsta bestämmanderätt över dessa frågor. Förutom dessa har Europeiska rådet också som uppgift att nominera och utse personer till vissa EU-topposter vid till exempel kommissionen och centralbanken.

I Europeiska unionens råd, som också kallas rådet eller ministerrådet, ingår en företrädare på ministernivå för varje medlemsstat enligt artikel 16.2 FEU. Sammansättningen varierar beroende på vilket politikområde som behandlas. Representanterna är bundna till regeringarnas anvisningar, men de ska vara bemyndigade att fatta bindande beslut för medlemsländerna. Även om medlemmarna i rådet representerar sina egna medlemsland, bör de även ta i beaktande unionens intressen. Rådets kanske viktigaste uppgift är lagstiftning. Rådet delar lagstiftningsmakten (gällande sekundärlagstiftning) tillsammans med parlamentet. Rådet kan, tillsammans med parlamentet, ge kommissionen befogenhet att ge andra bestämmelser än lagstiftningsakter. Rådet ingår på EU:s vägnar internationella avtal med länder utanför EU och med internationella organisationer. Rådet och parlamentet fastställer unionens årliga budget enligt artikel 314 i fördraget om Europeiska Unionen funktionssätt (FEUF). Rådet koordinerar medlemsländernas verksamhet och tar i bruk mekanismer för straffrättsligt och polisiärt samarbete.

Uppgift 4

Redogör för när Europeiska Unionens stadga om de grundläggande rättigheterna ska tillämpas

Uppgift 4: Svar

Europeiska Unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan) har primärrättslig status och utgör tillsammans med Europakonventionen om skyddet för de mänskliga rättigheterna och medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner, unionsrättens skydd för grundläggande fri- och rättigheter enligt artikel 6 i fördraget om Europeiska Unionen (FEU).

När stadgan ska tillämpas definieras i artikel 51.1 i stadgan. Bestämmelserna i stadgan riktar sig till unionens institutioner, organ och byråer samt till medlemsstaterna endast när dessa tillämpar unionsrätten. Stadgan ska tillämpas i ett rättsfall när saken har anknytning till unionsrätten och att stadgan själv är relevant i fallet. Således krävs det att (minst) två EU-normer tillämpas, var av en hör till stadgan. Det krävs ytterligare att båda normerna ska verkligen ha betydelse för fallets bedömning och avgörande. Hypotetisk betydelse räcker inte. Stadgan tillämpas inte om unionsrätten inte tillämpas men och andra sidan är det bra att komma ihåg att domstolen kan tolka brett vad som hör till unionsrättens område. I artikel 51.2 preciseras det att stadgan inte är menad som ett instrument som skulle utvidga unionens befogenheter.

I artikel 53 i stadgan sägs det att ingen bestämmelse i stadgan får tolkas som att den inskränker eller inkräktar på de mänskliga rättigheter och grundläggande friheter som härstammar från internationell rätt, Europeiska konventionen om mänskliga rättigheter och medlemsstaternas rätt. Detta betyder att begränsningar till grundläggande fri- och rättigheter inte kan göras längre än så långt som dessa andra tillåter.

Eftersom stadgan kan åberopas i olika situationer med unionsrättslig anknytning, blir det viktigt att fråga vilken är stadgans förhållande till nationell rätt. I Åkerberg-Fransson fallet konstaterade EU-domstolen att när bestämmelser i nationell rätt är oförenliga med rättigheter som garanteras i stadgan, gäller enligt fast rättspraxis att en nationell domstol som inom ramen för sin behörighet ska tillämpa unionsbestämmelser är skyldig att säkerställa att dessa bestämmelser ges full verkan genom att, med stöd av sin egen behörighet, om det behövs, underlåta att tillämpa varje motstridande bestämmelse i nationell lagstiftning. Därmed kan vi konstatera att nationella bestämmelser ska ge vika för stadgan även i situationer där motstridighet med stadgan inte framkommer direkt på stadgans ytnivå, det vill säga i dess ordalydelse. Frågan är dock knepig och kräver analys av både artikel 51.1 och 51.2 i stadgan. Slutligen blir det tolkning från fall till fall som avgör.